

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3289/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Pf.189/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, és abban kérte a Székesfehérvári Törvényszék 3.Pf.189/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Dunaújvárosi Járásbíróság 7.P.21.088/2016/6. számú ítéletére is kiterjedően.
- [2] 2. Az indítványozóval – az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó per alperesével – szemben a közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki, amely az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A per tárgya üdülőhasználat elmaradt díjának a megfizetése volt. A per felperese az indítványozót a 2016. évre járó 56 153 Ft üdülőhasználati díj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni, hivatkozva arra, hogy az alperes és jogelődje üdülőhasználati szerződést kötöttek egymással, amelyben megállapodtak arról is, hogy minden évben az inflációval emelkedik a fizetendő díj mértéke. A felperes előadta, hogy az indítványozót senki sem akadályozta abban, hogy az üdülőhasználati szerződés szerinti időszakban használja az ingatlant, a használat miatt esedékes díjakat mindig megfizette, fizetési kötelezettségét sosem kifogásolta és nem hivatkozott korábban a szerződés semmisségére sem. Az indítványozó kérte a felperesi kereset elutasítását arra való hivatkozással, hogy az üdülőhasználati szerződés és a szintén a felperesi jogelőddel részvények megvásárlására kötött adásvételi szerződés érvénytelen és elismerte, hogy mindaddig, amíg a szerződésben megjelölt apartmant igénybe vette, az ezért járó díjakat felperesnek maradéktalanul megfizette. Előadta ugyanakkor, hogy a szerződésben nem volt megállapodás arra vonatkozóan – így arra nem is vállalt kötelezettséget –, hogy amennyiben a szolgáltatást nem veszi igénybe, akkor is fizetnie kell az üdülőhasználati díjat. Előadta továbbá, hogy mindaddig, amíg ő a szerződést személyesen, saját kezűleg írta alá, addig a szerződés alapján nem lehet megállapítani, hogy a felperesi jogelőd nevében ki írta alá azt, mivel nem szerepel a szerződésen cégszerű aláírás, így az alaki hibában szenved és ezért semmis. Az indítványozó vitatta, hogy a felperes részére arra az időszakra is járna az üdülőhasználati díj, amely években ő már nem vette igénybe az apartman szolgáltatásait. Hivatkozott arra is, hogy a szerződést „szellemi képességei teljes birtokában” írta alá és szerződési akarata nem irányult arra, hogy a díjat arra az időszakra is fizesse, amikor nem kíván élni az üdülés jogával, továbbá ebben a körben az ajándékozás szándéka sem vezérelte. Az indítványozó álláspontja szerint a szerződés azért is semmis, mert az lehetetlen szolgáltatásra irányult, mivel számára 99 évi üdülőhasználati jogot biztosított, miközben ő a szerződés megkötésekor már 70 éves volt. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a megkötött szerződés teljesítése utóbb lehetetlenné vált, mert az utazás és a szerződés által nyújtott szolgáltatás igénybevétele számára terhet jelent.
- [3] Az ügyben első fokon eljáró bíróság felperes keresetét megalapozottnak ítélte, ezért az indítványozót a felperes által megjelölt összegű üdülőhasználati díj megfizetésére kötelezte. Ítéletében rögzítette, hogy a felek a tárgyalásokon nem jelentek meg, „így a bíróság az alperest személyesen meghallgatni nem tudta”, a „kisértékű perekre vonatkozó szabályok szerint azonban a tárgyalás további halasztásának nem volt helye, a bíróság ezért a rendelkezésre álló adatok alapján hozta meg az ítéletét.” A bíróság álláspontja szerint az indítványozó a szerződés megkötésekor pontosan tisztában volt azzal, hogy a szerződést 99 évre kötötték, és azzal is, hogy az éves üdülőhasználati díj megfizetése független a dematerializált részvények megvásárlásától. A bíróság rámutatott arra is, hogy a szerződés valóban nem tartalmazott olyan kikötést, hogy az éves használati díj csak abban az esetben jár a felperesnek, ha ténylegesen igénybe is veszi a szolgáltatást az indítványozó, azonban az ún. *timeshare* ügyleteknél az éves üdülőhasználat nem csak a tényleges használatot, hanem azt a jogot is magában

foglalja, hogy az adott évnek egy időszakában az adott apartmant az üdülőhasználatra jogosult részére fenntartják, függetlenül attól, hogy ténylegesen igénybe veszi-e a szolgáltatást vagy sem. A bíróság az ítéletében utalt arra is, hogy a vonatkozó jogszabály alapján az indítványozó 15 napon belül indokolás nélkül elállhatott volna a szerződéstől, ennél fogva kellő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a szerződésről mással konzultáljon vagy jogvégzett személynek megmutassa, ha számára nem volt világos a szerződés tartalma, vagy akár azt átgondolja és megfontolja, hogy a 99 évre kötött üdülőhasználati jogot életkoránál fogva mennyire tudja saját maga kihasználni. A bíróság ezzel kapcsolatosan utalt arra, hogy az üdülőhasználati jog vagyoni értékű jog, azt át lehet ruházni és örökíteni is lehet, tehát önmagában az a tény, hogy 99 év re kötötték a felek a szerződést, nem jelenti azt, hogy eleve lehetetlen szolgáltatásra irányult az akkor 70 éves indítványozó esetén, de – folytatva erre vonatkozó érvelését bíróság – nem vált utóbb sem lehetetlenné a szerződés, hiszen az abból eredő szolgáltatást az indítványozó 10 éven keresztül igénybe vette és attól sincs elzárva, hogy az üdülőhasználati jogát hasznosítsa, másnak átengedje díj ellenében vagy díjtalanul, azt el is idegenítheti, mindenesetre a jogot nem feltétlenül köteles saját maga, személyesen gyakorolni. Bár a semmisségre bárki határidő nélkül hivatkozhat a polgári jog szabályai szerint – állapítja meg ítéletében a bíróság –, az indítványozó 10 éven keresztül nem hivatkozott semmilyen okból arra, csak azt követően, miután már nem akarta vagy nem tudta igénybe venni az apartman szolgáltatásait. A bíróság kitért arra is, hogy a dematerializált részvények vásárlására vonatkozó adásvételi szerződés semmisségét a perben nem vizsgálhatta, mert a részvényeket értékesítő cég a perben nem volt peres fél, az indítványozó a kisértékű perek szabályai szerint viszontkeresetet ez iránt nem terjeszthetett elő, továbbá az értékesítő céget nem is lehetett volna felperesi oldalon perbe vonni. Egyebekben a bíróság az indítványozó elmaradt üdülőhasználati díj megfizetésére vonatkozó kötelezettségét a rendelkezésére álló iratok és nyilatkozatok alapján megalapozottnak ítélte meg.

- [4] Az ügyben az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – annak helyes indokai alapján – helyben hagyta, kiemelve, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletben az indítványozó által „felhozott valamennyi kifogását figyelembe vette, részletesen, kellő alaposítással indokát adta annak, azokat miért tartja megalapozatlannak”, továbbá – helyesen – a szerződést az arra irányadó jogszabály rendelkezései alapján bírálta el és „nem minősítette át a felek szerződését bérleti szerződéssé”. Egyebekben a bíróság megerősítette, hogy a felek mindegyike által becsatolt szerződés alapján azt az indítványozó határozott időre kötötte, a szerződés semmilyen megszorító rendelkezést nem tartalmazott arra nézve, hogy a használati díj megfizetése alól az indítványozó bármilyen oknál fogva mentesülne, fizetési kötelezettsége tehát fennáll abban az esetben is, ha használati jogát nem tudja, vagy nem kívánja gyakorolni, mivel a felperes a használati jog gyakorlását a szerződésben meghatározott időtartamra biztosította. A bíróság meglátása szerint helyes volt az elsőfokú ítélet indokolása a szerződés alaki érvénytelenségét illetően is, „a szerződésen ugyanis a felperes nevében megtörtént a cégszerű aláírás, a cég bélyegzője mellett két személy aláírása szerepel”.
- [5] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – figyelemmel annak a hiánypótlásra történő felhívást követően kiegészített tartalmára – az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek a sérelmét állította az alábbi indokok miatt.
- [6] 2.2. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének állított sérelme körében az indítványozó érvként azt adta elő, hogy a támadott bírói döntés az ebben a bekezdésben „rögzített jogállamiságból eredő jogbiztonság követelményét” sérti. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében biztosított jogait „a Bíróság és a Törvényszék a törvényt sértő döntésével – amelyet a tények és okirati bizonyítékok figyelmen kívül hagyására alapított indoklásával, és az annak alapján lefolytatott törvényt sértő eljárásával – megsértette”.
- [7] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének általa állított sérelmét az alábbiak szerint látta megvalósulni. Meglátása szerint a bíróság az általa benyújtott bizonyítékot figyelmen kívül hagyva, ítéletét „egyoldalúan és kizárólag felperesi »manipulált« dokumentumra alapította”, a bíróság nem adott arra sem magyarázatot, hogy az általa becsatolt szerződés „hiányosságait miért hagyta figyelmen kívül, és miért csak a felperes által benyújtott szerződést fogadta el bizonyítéknak”. A bíróságok – folytatva indoklását az indítványozó – a beadványában felhozott érveket és a szerződésben rögzített feltételt figyelmen kívül hagyva alapítottak egy újabb – szerződésben nem szereplő – feltétel alapján jogot felperes követelésének az elismerésére, és

erre „a bíróságok által utólag és önkényesen alapított jogra” – hivatkozással marasztalták el. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság az általa sérelmezett ítéletét a szerződésen és eljáráson kívüli „ügyleírásra” alapította, annak ellenére, hogy a „perbeli ügyben alkalmazandó hatályos jogszabályok és a rendelkezésre álló bizonyítékok az »ügyleírással« ellentétesen rendelkeztek”. Ügyében – állítása szerint – a bíróságok „közvetlenül beavatkoztak a perrel érintett szerződésbe”, és így megváltoztatták annak a tartalmát, a bíróság tehát „kötelező szabályként az általa előadott hiányzó szerződéses feltételt rendelte alkalmazni a sérelmezett ítéletben”.

- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát „azon az alapon” kéri befogadni és megvizsgálni, hogy kontradiktórius eljárásban volt-e része: „ami azt jelenti, hogy az ügy megoldása szempontjából megfelelően meghallgatták és megvizsgálták-e a bíróságok az eljárás ténybeli és jogi indokait”. Meglátása szerint a bíróságok jogszabályban foglalt kötelezettségüket nem teljesítették, mert „az okirati bizonyítékokból az állapítható meg, hogy a bíróságok a maguk által kreált szerződés alapján jártak el, továbbá - nézete szerint – az elsőfokú bíróság indokolása az általa beterjesztett bizonyítékokra vonatkozóan nem tartalmazott megállapításokat, amiből az indítványozó szerint arra lehet következtetni, hogy a bíróság „ilyen irányú vizsgálatot nem is folytatott”. Az indítványozó számára az ítélet indokolása alapján „egyértelmű és vitán felül álló az, hogy az eljáró Törvényszék szándékosan valósított meg olyan súlyú alkotmányossági sérelmet, amely az önkényes minősítést, valamint a bírói függetlenséggel való visszaélés súlyos vádját megalapozza jelen esetben”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joga általa állított sérelmének lényegét abban látja, hogy „a jogkérdésre illetőleg az eljárásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket és bizonyítékokat indokolás nélkül figyelmen kívül hagyó bírósági indokolás azáltal okozta a jelen ügyben az egész bírósági eljárás tisztességtelenségét, hogy az indokolás hiánya a jogalkalmazói önkénnyel összekapcsolódott”.
- [9] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt joga általa állított sérelmét azzal támasztja alá panaszában, hogy a törvényszék az első fokú bíróság ítéletét „minden különösebb aggály nélkül jogerőre emelte”, az indítványozó kifogásait „még formálisan sem vizsgálta”, jogorvoslati lehetőségétől „elzárta”, ezért „semmilyen értelmezés alapján nem állapítható meg a jogorvoslathoz való” joga „alkotmányban biztosított garanciáinak teljesülése”.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító része – alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában – nem felel meg ennek a követelménynek. Ezen indítványelem kapcsán az Alkotmánybíróság egyebekben rámutat még arra is, hogy az indítványozó ügyében élhetett és élt is jogorvoslati jogával; az, hogy a másodfokú bíróság nem adott helyt fellebbezésének, önmagában nem veti fel a jogorvoslati jog sérelmét: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja és nem azt, hogy a jogorvoslati kérelem annak benyújtója szempontjából minden esetben pozitívan kerül elbírálásra. Ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet nem vizsgálhatta.
- [12] 3.2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény indítványozó által ügyében sérülni állított R) cikk (2) bekezdését – amely az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelező voltát deklarálja – nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható. Ezért az Alkotmánybíróság az ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmére alapított indítványi elemet sem vizsgálhatta.

- [13] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [14] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásra okot adó ügyben az eljáró bíróságoknak azt kellett eldönteniük, hogy az indítványozó fizetési kötelezettsége az általa megkötött szerződés alapján fennáll-e, illetve az indítványozónak a szerződés semmisségére továbbá érvénytelenségére történő hivatkozása megalapozott-e. A bíróságok az általuk lefolytatott eljárások eredményeként kialakított egybehangzó álláspontja szerint az indítványozó fizetési kötelezettsége a rendelkezésre álló okiratok alapján egyértelműen fennáll, a fizetési kötelezettséget megalapozó szerződés pedig nem érvénytelen és nem semmis. A peresztes indítványozó indítványában lényegében a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazza meg akkor, amikor a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyítási, bizonyítékértékelési és mérlegelési, a bizonyítékokból levont következtetésekre vonatkozó és jogalkalmazási tevékenységét kifogásolja. „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2347, 2352.). Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékelje” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [16] Az indítványozó panaszában sérelmezi továbbá, fentiekén túlmenően a bírói döntések indokolásának a hiányát is. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy részére vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy – az indítványban foglalt állítással ellentétben – az ügyben eljáró bíróságok részletesen, koherens módon megindokolták döntéseiket. Ahogyan azt a törvényszék ítélete az elsőfokú bíróság ítéletének kapcsán külön ki is emeli: „az elsőfokú bíróság az ítéletben az alperes elsőfokú eljárás során felhozott valamennyi kifogását figyelembe vette, részletesen, kellő alapossgal indokát adta annak, azokat miért tartja megalapozatlannak”. A törvényszék indítványozó által támadott ítélete pedig további érveket és indokokat tartalmaz az elsőfokú bíróság döntésének további megalapozásaként. Az, hogy ezt az indokolást az indítványozó vitatja, illetve a saját álláspontja szerint annak másra is ki kellett volna térnie, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a kételyét.
- [17] Az indítványozó ebben a körben azt is kifogásolja, hogy számára megkérdőjelezhető az eljárás kontradiktórius jellege is akkor, amikor az ügyében eljáró bíróságok nem hallgatták meg az ügyre vonatkozó ténybeli és jogi indokait. Ezen felvetés kapcsán az Alkotmánybíróság kénytelen utalni a Dunaújvárosi Járásbíróság jelen ügyben hozott elsőfokú ítéletének indokolásában szereplő megállapítására, miszerint „[a] felek a tárgyalásokon nem jelentek meg, így a bíróság az alperest személyesen meghallgatni nem tudta”. (a Dunaújvárosi Bíróság 7.P.21.088/2016/6. számú ítélete, 5. oldal) Az indítványozó e szerint tehát önmagát fosztotta meg attól a lehetőségtől, hogy az üggyel kapcsolatos érveit, indokait személyesen előadja a bíróság előtt, illetve a bíróság esetleges kérdéseire adott válaszaival együttműködjön a tényállás tisztázásában azzal, hogy a tárgyalásokon nem

jelent meg. Ennek fényében értelmezhetetlen az indítványozó részéről annak sérelmezése, hogy őt a bíróság személyesen nem hallgatta meg.

- [18] 4. Az Alkotmánybíróság fentiek alapján megállapította, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz releváns, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [19] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2126/2017.

